

Capitolul I

Miss Marple ședea în dreptul fereastrei. Fereastra dădea înspriș grădina care fusese cândva o mare sursă de mândrie pentru ea. Fusese cândva; acum nu mai era cazul. În ultima vreme, când se uita pe fereastră se crispa. De ceva timp nu mai avea voie să muncească în grădină. I se interzise să se mai aplete, să mai sape, să planteze – în cel mai bun caz avea voie, câte puțin, să curețe crengile. Bătrânul Laycock venea de trei ori pe săptămână și își dădea silință, nu încăpea îndoială. Dar rezultatele strădaniei lui, aşa cum vor fi fiind ele (și nu erau cine știe ce) erau strălucite după standardele *lui*, nu după cele ale stăpânei care îi plătea leafa. Miss Marple știa exact ce trebuia făcut și când trebuia făcut, și nu ezita să-l instruiscă aşa cum scrie la carte. Bătrânul Laycock nu întârzia apoi să-și arate geniul, care consta în exprimarea entuziasmată a acordului și în totala lipsă de randament ulterior.

– Așa-i cum zici dumneata, coniță. Acolo punem meco-soapele¹ și clopoțeii de-a lungul zidului și, aşa cum zici, coniță, trebuie să punem treaba la cale săptămâna viitoare numai decât.

¹ Pronunție greșită pentru latinescul „meconopsis“, plantă din familia *papaveraceae*, o specie de maci albaștri (n.tr.)

Scuzele lui Laycock erau întotdeauna de bun-simt și semănau izbitor cu cele pe care le prezenta căpitanul George din *Trei într-o barcă*¹ pentru a evita să iasă în larg. În cazul fie suflând dinspre mare, fie dinspre ţarm, fie venea dinspre vestul care nu inspira nimic bun, fie dinspre trădătorul vest. Motivul principal al lui Laycock era vremea. Prea uscată – prea umedă – prea multă ploaie – un iz de îngheț în aer. Sau, altceva, de o mai mare importanță, trebuia să vină pe primul loc în topul preocupărilor lui (în genere ceva în legătură cu varza obișnuită sau cea de Bruxelles, sorturi din care îi plăcea să cultive fără măsură). Principiile lui Laycock în materie de grădinărit erau simple și nici un stăpân,oricât de atotștiitor ar fi fost el, nu putea să-l dezvețe de ele.

Acestea constau în multe cești de ceai, dulce și tare, ca un soi de încurajare a efortului ce avea să fie depus, iar dacă era toamnă, o doză bună de măturare a frunzelor, o strașnică aranjare pe straturi a florilor lui favorite, în majoritate ochiul-boului și salvie – ca să „dea bine,” cum zicea el – în timpul verii. Era total în favoarea stropirii trandafirilor împotriva păduchilor, dar îi lua cam mult s-o și facă, iar când venea vorba să facă șanțuri mai adânci pentru săngele-voinicului contracara de obicei cu remarcă: A, păi să le vezi pe ale mele! Un adevărat deliciu anul trecut și fără să le fandosească cine știe ce în prealabil.

Ce-i drept, era devotat stăpânilor lui, le făcea pe plac când venea vorba de pretențiile lor în materie de horticultură (atâtă vreme cât asta nu implica și muncă prea grea), însă, pentru el, legumele erau cele mai importante lucruri în viață; niște varză creață, sau ceva varză de Savoy; florile erau doar

¹ Roman al lui Jerome K. Jerome (n.tr.)

capricii după care se înnebuneau damele, de vreme ce altceva mai bun nu aveau de făcut. Își exprima afecțiunea aducând în dar ochiul-boului, salvie, lobelia și crizanteme de vară.

– Am făcut câte ceva la nește case noi, acolo, la Cartier. Aia vor grădini arătoase, nu glumă. Aveau mai multe plante decât le trebuia, aşa că am mai adus și io câteva aci și le-am pus în loc la trandafirii aia învechiți, că nu prea mai arătau aşa de grozav, să ştiți.

Gândindu-se la cele spuse, Miss Marple își feri ochii să nu mai vadă grădina și-și relua împletitul.

Trebuia să privească adevarul, aşa cum era: St Mary Mead nu mai era ce fusese odinioară. Bine, într-o anumită privință, nimic nu mai era ca odinioară. N-avea decât să dea vina pe război (pe amândouă, de fapt) sau pe Tânără generație, sau pe femeile care s-au apucat de serviciu, sau pe bomba atomică, sau, pur și simplu, pe guvern – însă, în realitate, trebuia să recunoască faptul că îmbătrânea. Miss Marple, o femeie de altfel cu capul pe umeri, știa asta foarte bine. Numai că, într-un mod cât de poate deizar, simțea asta mai pregnant în St Mary Mead, unde trăia de atâtă amar de vreme, mai mult ca oriunde în altă parte.

În St Mary Mead, esența satului era încă acolo. Mistrețul Albastru era încă acolo, biserică și casa parohială și micul cuib de case în stil georgian și în stilul victorian Queen Anne era încă acolo, cu tot cu casa ei. Casa domnișoarei Hartnell era tot acolo, la fel și domnișoara Hartnell, luptându-se contra progresului până la ultima susflare. Domnișoara Wetherby murise, iar în casa ei locuia acum directorul băncii și familia lui, care îi dăduseră o nouă înfățișare, vopsind ușile și ferestrele într-un albastru regal strălucitor. Cam în toate celelalte

vechi case locuiau oameni noi, însă casele în sine nu își schimbaseră foarte mult înfățișarea de când trecuseră în posesia noilor proprietari, tocmai pentru că acestora le plăcea ceea ce agentul imobiliar numea „farmecul lumii vechi“. Nu făcuseră decât să adauge încă o baie și să cheltuiască o sumă frumușică pentru instalații noi, aragaze electrice și mașini de spălat vase.

Dacă însă casele nu se schimbaseră foarte mult, nu același lucru se putea spune despre strada principală. Noii proprietari ai magazinelor erau cu gândul numai și numai la modernizarea iminentă, de nestăvilit. Negustorul de pește era de nerecunoscut în spatele unor vitrine noi uriașe, în care străluceau peștele refrigerat. Măcelarul, ce-i drept, rămăsese un tradiționalist – carnea bună-i carne bună, dacă ai bani să dai pe ea. Dacă nu, iei frumușel resturile ieftine și ciolanele tari și te duci acasă! Barnes nu plecase nicăieri cu aprozarul lui, fapt pentru care domnișoara Harmell și Miss Marple mulțumeau lui Dumnezeu în fiecare zi. Era întotdeauna foarte amabil, le oferea scaune confortabile ca să aștepte lângă tejghea, în tihnă, și discuta afabil despre șuncă și despre brânzeturi. La capătul străzii însă, acolo unde fusese, cândva, prăvălia de coșuri, era acum un supermarket nou-nouț – anatema pentru doamnele în vîrstă din St Mary Mead.

– Pachete cu lucruri nemaiîntâlnite, exclamase domnișoara Hartnell. Toate cutiile astea cu cereale pentru dimineață, în loc să gătești copilului un mic dejun cum se cuvine, cu șuncă și ouă. Și se așteaptă să-ți iei tu, singură, un coș și să te învărți pe acolo și să-ți iei ce-ți trebuie – căteodată îți ia câte un sfert de oră să găsești ce-ji trebuie – și, de cele mai multe ori, în cantități total necorespunzătoare, ori prea mari, ori prea mici. Și, apoi, să nu mai zic de coada la care trebuie să stai ca să plătești înainte să ieși. Foarte obosit. Normal, probabil că toate astea servesc cât se poate de bine celor de la

Și cu asta se oprișe.

Se oprișe pentru că, aşa cum intrase în uz deja, orice conversație cu acest subiect se oprea acolo. Noul Cartier, punct și de la capăt, cum s-ar zice în timpurile acestea moderne. Era o entitate în sine, și încă una cu literă mare.

II

Miss Marple dădu un tipărt scurt de enervare. Iar îi scăpase un ochi. Ba mai mult, se pare că îi scăpase de ceva vreme. Și nu își dăduse seama decât acum, când trebuia să lase din andrăea pentru gât și să numere ochiurile. Puse mâna pe o andrea liberă, ridică șimbelul, să bată lumina pe ea și se uită atent, neliniștită. Nici ochelarii cei noi nu păreau să ajute cine știe ce. Și asta pentru că, reflectă în sinea ei, venea o vreme când oculiștii, oricât de luxoase vor fi fost sălile lor de așteptare, oricât de moderne aparatele lor, oricât de strălucitoare vor fi fost luminile pe care îi le băgau în ochi și oricât de mari onorariile pe care le percepeau, nu mai puteau face mare lucru pentru tine. Miss Marple reflecta cu oarecare nostalgia la cât de bună fusese vederea ei cu puțini (ei, poate că nu chiar aşa de puțini) ani în urmă. Cât de puține îi scăpaseră ochilor ei bine formați din acel punct al grădinii, atât de admirabil plasat încât se putea vedea tot ce se petreceea în St Mary Mead! Mai ales cu ajutorul binoculului pentru observarea păsărilor – (interesul pentru ornitologie îi venise perfect la îndemnă!) – reușise să observe... Se opri și-și lăsa gândurile să alunecă spre vremurile trecute. Ann Protheroe, în rochia ei de vară plimbându-se spre grădina parohială. Și colonelul Protheroe – bietul om – un bărbat foarte plăticos și

deosebit de neplăcut – dar să fie totuși ucis în asemenea fel... Miss Marple scutură din cap și își îndreptă gândurile spre Griselda, fumușica nevastă a vicarului. Draga de Griselda – o prietenă de încredere – trimite întotdeauna o felicitare de Crăciun. Drăgălașul acela de băiat al lor era acum flăcău în toată firea și avea și o slujbă foarte bună. Parcă inginer, nu-i aşa? Întotdeauna îi plăcuse să desfacă trenulețele mecanice în bucațele. Dincolo de parohie fusese părleazul și cărarea peste câmpul unde Giles fermierul își ținea vitele și unde acum – acum...

Noul Cartier.

„Să de ce nu?“ se întrebă Miss Marple cu severitate. Trebuia să se întâmple și asta. Casele trebuiau construite și, din câte i s-a spus, erau bine, foarte bine clădite. „Proiectare“, sau cum i-o fi zicând. Deși nu-și putea explica de ce toate trebuiau să se cheme „aleea“. Aleea Aubrey și Aleea Longwood și Aleea Grandson și câte-or mai fi. „Să nu erau deloc alei. Miss Marple știa foarte bine ce era aceea o alee. Unchiul ei fusese preot la catedrala din Chichester. Când era mică se dusese să stea cu el acolo¹.

Era aceeași poveste ca și cu Cherry Baker, cea care numea biroul lui Miss Marple, aşa de modă veche și plin de mobilă cum era, „salon“. Miss Marple o corectă cu blândețe, zicându-i „Cherry, e un birou“. Iar Cherry, pentru că era Tânără și drăguță, se chinuise să țină minte, deși era clar că, pentru ea, „birou“ era un cuvânt nelalocul lui și, îi mai scăpa din când în când câte un „birou“. Deși, în ultima vreme, se mulțumise să spună doar „camera de zi“. Îi era tare dragă Cherry. Numele ei era Baker și stătea în noul cartier. Era și ea una din detașamentul de neveste tinere care făceau

¹ Joc de cuvinte intraductibil. În original, *close* are sensul de „alee“, dar și de curte a unei catedrale. (n.red.)

cumpărături la supermarket și împingeau cărucioarele cu bebeluși pe străzile liniștite din St Mary Mead. Erau toate foarte bine îmbrăcate și elegante. Părul le era tapat și ondulat. Râdeau și sporovăiau întruna și se vizitau reciproc. Erau ca un stol vesel de păsărele. Prinse în capcana perfidă a sistemului de cumpărare prin închiriere, aveau întotdeauna nevoie de bani cash, deși bărbății lor câștigau bine; aşa că veneau și făcea menaj sau găteau. Cherry gătea repede și bine, era o fată inteligentă, preluă corect mesajele telefonice și descoperea rapid greșelile din broșurile comercianților. Nu era mare amatoare de întors saltelele, cât despre spălat rufe, Miss Marple era nevoită, mai nou, să meargă pe lângă ușa de la oficiu cu capul întors în cealaltă parte ca să nu vadă metoda de a spăla vase a lui Cherry, care constă în a le arunca pe toate în chiuvetă și de a le binecuvânta cu o ploaie de detergent. Miss Marple scosese, în secret, din folosința zilnică setul de ceai din porțelan de Worcester și îl pusese în dulăpiorul din colț, de unde avea să-l scoată numai la ocazii speciale. În locul lui cumpărase un serviciu modern, cu model în alb și gri pal și fără nici un fel de poleială care să se ia la spălat.

Cât de diferite erau toate cândva... Spre exemplu, credincioasa Florence, acel grenadir de cameristă – apoi îi urmaseră Amy, și Clara, și Alice, acele „mititele fete în casă, foarte de treabă“ care veneau de la orfelinatul St Faith ca să fie „instruite“ și apoi să se ducă spre alte slujbe, mai bine plătite. Unele erau cam slabe la minte și, de cele mai multe ori, vorbeau pe nas, iar Amy era de-a dreptul prostovană. Bârfeau și sporovăiau vrute și nevrute cu celealte menajere din sat și erau curtate de ucenicul negustorului de pește sau de ajutorul de grădinări de la primărie, sau de vreunul dintre numeroșii ucenici de la aprozarul domnului Barnes. Mintea lui Miss Marple le trecea în revistă cu afecțiune, gândindu-se

la toate hăinuțele de lână pe care le împletise după aceea pentru odraslele lor. Nu fuseseră foarte pricepute în a prelua mesaje la telefon și nici la aritmetică nu erau strălucite. Pe de altă parte, știau cum să spele haine și cum să facă un pat. Știau meserie mai degrabă decât carte. Era ciudat cum, în ziua de azi, fetele cu carte erau cele care căutau slujbe domestice. Studente din străinătate, fete venite ca *au pair*, studente la facultate aflate în vacanță, tinere căsătorite, aşa ca Cherry Baker, femei care stăteau în locuințele ridicate în cartierul nou.

Desigur, mai erau încă și oameni ca domnișoara Knight. Acest din urmă gând îi veni deodată în momentul în care pasul greu al domnișoarei Knight, aflată la etaj, făcu bibileourile de pe polița semineului să zângăne amenințător. Domnișoara Knight se pare că își făcuse siesta de după-masă și se ducea acum la plimbarea de după-amiază. Dintr-o secundă în alta avea să intre și s-o întrebe pe Miss Marple dacă nu avea nevoie de ceva din oraș. Gândul la domnișoara Knight trezise în mintea lui Miss Marple aceeași reacție. Desigur, fusese o mare generozitate din partea lui Raymond (nepotul ei) și nimici nu putea fi mai blând decât domnișoara Knight. Desigur, acea criză de bronștiă o lăsase foarte slăbită pe Miss Marple și doctorul Haydock îi spusese cât se poate de clar că nu mai are voie să doarmă singură în casă și trebuie să aibă pe cineva care să vină zilnic s-o vadă, dar totuși... Se opri aici. Pentru că n-avea nici un sens să-și ducă gândul „de-ar fi fost oricine altcineva, numai domnișoara Knight, nu” până la capăt. În ziua de azi, doamnele de o anumită vîrstă nu prea mai aveau de ales. Menajeralele devoteate pur și simplu nu mai sunt la modă. Dacă erai bolnavă cu adevarat, atunci puteai să ai o asistentă medicală, foarte scumpă și foarte greu de găsit, sau puteai să te duci la spital. Dar, după

ce fazele critice ale bolii au trecut, nu te poți alege decât cu domnișoara Knight.

Nu era nimic în neregulă cu domnișoarele Knight ale acestei lumi, nimic altceva decât faptul că erau înnebunitor de enervante. Față de patroanele lor erau pline de blândețe și de afecțiune, gata să le facă pe plac, să fie vesele și pline de viață în preajma lor și, în genere, să le trateze ca și cum ar fi niște copii cu un ușor handicap. „Numai că eu, își spune Miss Marple, aşa bătrâna cum sunt eu, nu sunt un copil handicapat mintal.”

În acest moment, domnișoara Knight, respirând greoi, intră în încăpere, veselă, după cum îi era obiceiul. Era o femeie mare, flască, la vreo cincizeci și șase de ani, cu un păr sur îngălbenaț, aranjat foarte elaborat, cu ochelari, un nas lung și subțire, iar sub el, o gură cumsecade și o bărbie lipsită de fermitate.

— Aici erai! exclamă ea cu un soi de voioșie exagerată, menită să înveselească și să învioareze întristatul amurg al celor de vîrstă a treia. Sper că am tras un pui de somn?

— *Ba* eu am croșetat, îi răspunse Miss Marple, punând accentul pe pronume, și, continuă ea, recunoscându-și slăbi-ciunea cu silă și vinovătie, am scăpat un ochi.

— Vai, vai, zise domnișoara Knight. Nu face nimic, imediat corectăm, nu-i aşa?

— *Dumneata* o să corectezi, nu eu, răspunse Miss Marple, pentru *eu*, din păcate, nu sunt în stare.

Acreala vagă din vocea ei trecu neobservată. Domnișoara Knight, ca întotdeauna, era dormică să fie de ajutor.

— Gata, relua ea după numai câteva minute. Uite, gata, drăguța mea. E în ordine acum.

Deși Miss Marple nu avea, în genere, nimic împotrivă să i se spună „dragă“ (ba chiar și „drăguță“) de către femeia de